

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก Training Curriculum Development Integrating the PDCA Quality Cycle and Awareness to Enhance Internal Quality Assurance Competence of Teachers at Early Childhood Development Centers

อรุณรัศมี พิฆาตไพรี¹ และสันติ วิจักขณาลัญญ์²

Arunrussamee Pikatpairee¹ and Santi Wijakkanalan²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

²รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹Ph.D., Student of Faculty of Education, Northeastern University

²Assoc. Prof. Dr., Advisor of Faculty of Education, Northeastern University

E-mail: arunrussamee@gmail.com¹, santi.wij@neu.ac.th.²

Received: 2025-4-27; Revised: 2025-10-21; Accepted: 2025-10-31

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา ความต้องการ ในการพัฒนาสมรรถนะการประกันคุณภาพภายใน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างคือครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 497 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐาน 5 ระดับ และแบบวัดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ดัชนีความต้องการจำเป็น ค่าร้อยละ ความถี่ และค่าเฉลี่ยผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะปัจจุบันของครูอยู่ในระดับปานกลาง แต่ระดับที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด 2) หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ และแผนการอบรม 12 หน่วย ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน และทดลองนำร่องกับครู 20 คน 3) ประสิทธิภาพของหลักสูตร พบว่า ผู้เข้าอบรมมีสมรรถนะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในทุกด้าน ได้แก่ ความรู้ (เฉลี่ย 86.17 คะแนน) ทักษะการเขียนรายงาน (เฉลี่ย 90.93 คะแนน) และเจตคติ (เฉลี่ย 87.07 คะแนน) โดยมีสัดส่วนผู้ที่ได้คะแนนผ่านเกณฑ์ประสิทธิผลตามที่กำหนดในแต่ละด้านอย่างครบถ้วน

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ คือ การบูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ ช่วยพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการยกระดับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม, แนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA, การตระหนักรู้, การประกันคุณภาพภายใน, ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This Article aimed to study 1) the background, current problems, and needs regarding the development of internal quality assurance competence among teachers at early childhood development centers, 2) the development of a training curriculum integrating the PDCA quality cycle and awareness to enhance the aforementioned competence, and 3) the effectiveness of the developed training curriculum. The sample was 497 early childhood development center teachers. They were selected by voluntary participation. The instrument for collecting data was a five-point rating scale questionnaire, a knowledge test, a report writing performance assessment, and an attitude scale. Analysis data by descriptive statistics and content analysis.

The research results were found as follows;

1) The current internal quality assurance competence of the teachers was found to be at a moderate level, while the desired level was rated as very high, indicating a significant gap and need for development.

2) The training curriculum, developed by integrating the PDCA cycle with awareness, was validated by a panel of seven experts through a focus group process. The pilot implementation with 20 teachers resulted in a finalized curriculum consisting of 8 components and 12 training units.

3) The effectiveness study showed that the curriculum significantly improved all aspects of competence: knowledge (average score = 86.17; 96.67% scored above 80%), report writing skills (average score = 90.93; 100% scored above 75%), and attitudes (average score = 87.07; 100% scored above 70%), confirming the curriculum's success in enhancing internal quality assurance competencies among the target group.

Keywords: training curriculum, PDCA cycle, awareness, quality assurance, early childhood education

บทนำ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับมาตรฐานการศึกษาและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม งานวิจัยหลายชิ้นพบว่า สถานศึกษาระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดความเข้มแข็งในการดำเนินงานด้านนี้ โดยเฉพาะครูผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระบบคุณภาพภายใน (กาญจน์พิชชา ต๊ะปิง, 2564; สุปราณี พรหมดีสาร, 2559) นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการประกันคุณภาพยังไม่ชัดเจนหรือสอดคล้องกับสภาพจริงในพื้นที่มากพอ ซึ่งทำให้การประกันคุณภาพภายในส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเพียงการตอบสนองต่อเกณฑ์การประเมินจากภายนอกเท่านั้น

พื้นที่วิจัยของการศึกษาคั้งนี้อยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก จากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา พบว่าครูขาดความรู้และความเข้าใจในการประกันคุณภาพภายในจึงนำแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการ PDCA และแนวคิดการตระหนักรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการประกันคุณภาพ

ภายใน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังระบุถึงปัญหาการขาดหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมและครอบคลุมองค์ความรู้ทั้งระบบ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2561; วรรณภา ไหล่หมาก และคณะ, 2561)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (R&D) ซึ่งดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่ การศึกษาความต้องการ การออกแบบและทดลองหลักสูตร และการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ระหว่าง พ.ศ. 2565–2568 โดยมีเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเฉพาะ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบทดสอบวัดความรู้ แบบประเมินทักษะการเขียนรายงาน และแบบวัดเจตคติ

กระบวนการพัฒนาและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการวงจรคุณภาพ PDCA และการตระหนักรู้ พร้อมผลการประเมินประสิทธิผลใน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บทความนี้มีประโยชน์ต่อวงวิชาการด้านหลักสูตร การฝึกอบรม และการประกันคุณภาพในระดับปฐมวัย รวมถึงสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบการพัฒนาครูในบริบทอื่นที่คล้ายคลึงกันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา ความต้องการ ในการพัฒนาสมรรถนะการประกันคุณภาพภายใน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้รับการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดให้การประกันคุณภาพภายในเป็นกลไกสำคัญของการบริหารจัดการสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของ กาณต์พิชชา ต๊ะปิง (2564) พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังอยู่ในระดับปานกลาง และมักมุ่งเน้นเพียงการตอบสนองต่อเกณฑ์การประเมินภายนอกเท่านั้น ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านศักยภาพของบุคลากรในการจัดการระบบคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ได้รับการประยุกต์ใช้ในหลากหลายบริบททั้งภาคธุรกิจและการศึกษา (Sahatorn Petviroichai, 2021) อย่างไรก็ตาม การนำแนวคิด PDCA ไปประยุกต์ใช้ในรูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยเฉพาะยังมีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งยังขาดกระบวนการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจนต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสมรรถนะของผู้เข้ารับการอบรม

3. แนวคิดการตระหนักรู้ (Awareness) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการรับรู้ เข้าใจตนเอง และบทบาทหน้าที่ในบริบทต่าง ๆ นั้น เป็นแนวคิดสำคัญในเชิงจิตวิทยาการศึกษา โดยมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาทัศนคติ ค่านิยม และความรับผิดชอบของบุคลากรทางการศึกษา (ประภาวรินทร์ รัชชประภาพรกุล, 2563; ยอดแก้ว มหิงสา, 2557) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในประเทศยังไม่ได้นำแนวคิดนี้มาบูรณาการกับระบบคุณภาพ PDCA เพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมอย่างเป็นรูปธรรม

4. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดของ Tyler (1949) และ Ornstein & Hunkins (2017) ระบุว่าหลักสูตรที่มีคุณภาพต้องสามารถตอบสนองต่อปัญหาจริงของผู้เรียน และสามารถประเมินผลลัพธ์ของ

การเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ งานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่ยังขาดการประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยมักเน้นเฉพาะระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมเป็นหลัก

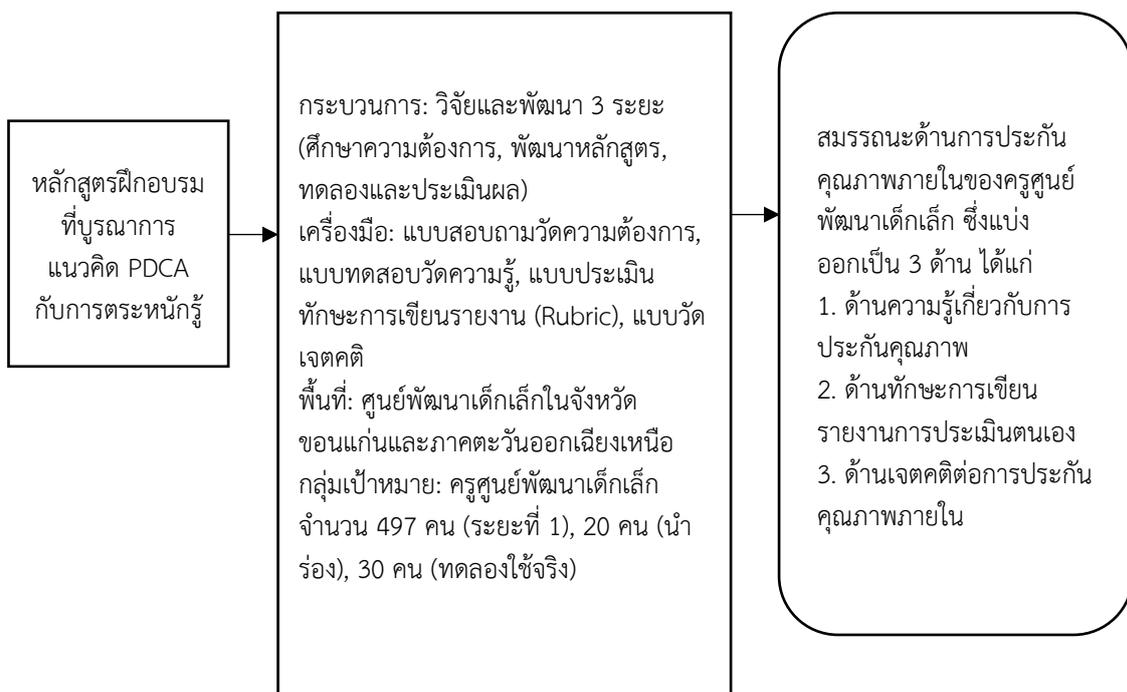
5. งานวิจัยในบริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น สุปราณี พรหมดีสาร (2559) และ กาณต์พิชชา ต๊ะปึง (2564) ระบุถึงข้อจำกัดของครูในด้านความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายใน โดยเสนอแนะแนวทางให้มีการฝึกอบรม แต่ยังไม่มีการพัฒนาหลักสูตรที่มีโครงสร้างชัดเจนหรือผ่านกระบวนการทดลองและประเมินผลอย่างเป็นระบบโดยใช้แนวคิด PDCA และการตระหนักรู้ร่วมกัน

6. จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ยังไม่มียานวิจัยใดที่ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยบูรณาการแนวคิด PDCA กับการตระหนักรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพภายในอย่างรอบด้าน ทั้งในด้านองค์ความรู้ ทักษะ ปฏิบัติ และเจตคติ ซึ่งสะท้อนถึงช่องว่างของความรู้ที่งานวิจัยฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อเติมเต็ม

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแนวคิด PDCA มาเป็นกรอบเชิงกระบวนการ และแนวคิดการตระหนักรู้มาเป็นกรอบเชิงจิตวิทยาในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ การบูรณาการดังกล่าวนับเป็นแนวทางใหม่ที่สามารถอุดช่องว่างขององค์ความรู้ และตอบสนองต่อความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในระดับปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ วงจรคุณภาพ PDCA (Deming Cycle) และแนวคิดเรื่อง การตระหนักรู้ (Awareness) โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาและประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) พื้นที่วิจัย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดขอนแก่นและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 ระยะหลัก โดยผสมผสานระเบียบวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา ความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็ก ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ (R1) และร่างหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ (D1) มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา ความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพภายใน ของครูศูนย์พัฒนาเด็ก ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ (R1) ประชากร คือ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11,829 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการสุ่มเจาะจง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan โดยวิธีการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ : Google forms จำนวนไม่ต่ำกว่า 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับที่ใช้สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำแบบสอบถามตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความสอดคล้องตามนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรต่าง ๆ ที่จะศึกษา แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายใน จากการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง เพื่อตรวจสอบความตรงของแบบทดสอบ (Test Item Validity) จำนวน 5 คน รวมทั้งหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective congruence : IOC) พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและปรับแก้ก่อนนำไปทดลองใช้ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน จำนวน 15 คน หลังจากนั้นได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามจากแบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ต้นสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตให้ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่ต่ำกว่าจำนวน 375 คน ในการตอบแบบสอบถามแบบออนไลน์ โดยจัดทำแบบสอบถามด้วย Google Form และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยระบบออนไลน์ การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย เก็บจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ไม่ต่ำกว่าจำนวน 375 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย เพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ และ 2) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}: Priority Needs Index)

การวิจัยขั้นตอนที่ 2 จัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็ก ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วออกแบบร่างหลักสูตรที่ได้จากการศึกษา (D1) ขึ้นร่างหลักสูตร แนวคิดวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นการดำเนินการตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) อย่างรอบคอบเพื่อการปฏิบัติงาน (Do) อย่างเป็นระบบที่รอบคอบ เมื่อดำเนินการตามแผนที่วางไว้แล้วจึงดำเนินการตรวจสอบ (Check) ว่าการดำเนินงานต่าง ๆ นั้นเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่อย่างไร ถ้าเป็นไปตามที่กำหนดมีผลลัพธ์ที่ดีสามารถจัดให้เป็นวิธีการที่เป็นมาตรฐาน ในกรณีที่ไม่เป็นไปตามแผนต้องสามารถบอกได้ว่าเกิดจากสาเหตุใดและถ้าจะให้บรรลุควรจะทำปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไรและกำหนดแผนที่จะดำเนินการในครั้งใหม่ต่อไป (Act) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรม และกระบวนการดำเนินการฝึกอบรมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดทำเอกสารหลักสูตรฝึกอบรม มีรายละเอียดดังนี้ หลักการและเหตุผล กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาในการฝึกอบรม โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม กระบวนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม สื่อประกอบกิจกรรมการอบรม การวัดประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม แผนการฝึกอบรมแต่ละหน่วยของการฝึกอบรม ขั้นตรวจสอบการยกร่างหลักสูตร ในการตรวจสอบหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็ก ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ฉบับร่างใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (D2)

การวิจัยระยะที่ 2 การทดลองนำร่องเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพภายใน ของครูศูนย์พัฒนาเด็ก ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ การทดลองนำร่องหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (R3) และปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ (D3) กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยดำเนินการทดลองนำร่อง (Pilot Study) หลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยทำการทดลองกับครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มสุจริตใจ และมีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้จริง (R3) เครื่องมือที่ใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ หลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ และแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ เป็นข้อสอบปรนัย จำนวน 20 ข้อ แบบประเมินทักษะ แบบ Scoring Rubrics การเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) จำนวน 5 ข้อ แบบวัดเจตคติ แบบ Rating Scale จำนวน 10 ข้อ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของ Cronbach การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการทดลอง ด้วยวิธีการฝึกอบรมให้แก่ครูศูนย์พัฒนาเด็ก จำนวน 20 คน ตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็ก ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรในเบื้องต้น และนำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลประกอบในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนก่อนการนำไปใช้จริงในขั้นต่อไป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรับปรุงหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโดยอ้างอิงผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิการปรับปรุงครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการสอน เครื่องมือวัด และประเมินผล รวมถึงแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสม ชัดเจน

และสามารถตอบสนองต่อสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนนำไปใช้ในขั้นตอนการศึกษา ประสิทธิภาพของหลักสูตรในระยะต่อไป

การวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูศูนย์พัฒนาเด็กจังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน ได้มาโดยการการสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม หลักสูตรการฝึกอบรม ใช้การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ ความรู้ด้านการประกันคุณภาพภายใน ทักษะการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) เจตคติต่อการประกันคุณภาพภายใน ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA & การตระหนักรู้ ดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับ PDCA ด้านการวางแผน (Plan) ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน ด้านการดำเนินการตามแผน (Do) คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการติดตามตรวจสอบ (Check) ได้แก่ การประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Act) คือ การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี การตระหนักรู้ (Awareness) คือ ทัศนคติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กต้นแบบ ยกตัวอย่างข้อดี และผลกระทบที่เกิดขึ้นศูนย์พัฒนาเด็กและต่อครูที่มีระบบการประกันคุณภาพภายใน การปฏิบัติการเขียนรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานที่ 1 – 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการทดลอง ดำเนินการด้วยวิธีการฝึกอบรมให้แก่ครูศูนย์พัฒนาเด็ก ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็ก ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ มีรายละเอียดดังนี้ ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการวัดโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ด้านการประกันคุณภาพภายใน แบบประเมินทักษะการเขียนรายงานการประเมินตนเอง และแบบวัดเจตคติต่อการประกันคุณภาพภายใน ระยะติดตามผล ภายหลังการอบรม 3 วัน ผู้วิจัยดำเนินการติดตามผล ประเมินการเขียนรายงานการประเมินตนเอง ของสถานศึกษา ใช้แบบประเมินทักษะการเขียนรายงานการประเมินตนเอง และแบบประเมินรูปแบบรายงานการประเมินตนเอง แบบวัดเจตคติต่อการประกันคุณภาพภายใน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดค่าตัวแปร สมรรถนะด้านความรู้ด้านการประกันคุณภาพภายใน วัดโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ เป็นข้อสอบปรนัย จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน การประเมินสมรรถนะด้านความรู้ คิดคะแนนรวมร้อยละ เกณฑ์ประสิทธิผลของหลักสูตร ด้านความรู้ มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 และ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของผู้เข้าอบรม และสมรรถนะด้านทักษะการเขียนรายงาน คะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ 1) ทักษะการเขียนรายงานทักษะการเขียนรายงานการประเมินตนเองในระหว่างการอบรม คะแนนเต็ม 75 คะแนน 2) ทักษะการเขียนรายงานการประเมินตนเองเป็นรูปแบบสมบูรณ์หลังการอบรม คะแนนเต็ม 25 คะแนน โดยใช้แบบประเมิน Rubric Scoring เกณฑ์ประสิทธิผลของหลักสูตร ด้านทักษะ มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 และ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของผู้เข้าอบรม 3) สมรรถนะด้านเจตคติการประกันคุณภาพภายใน วัดโดยแบบวัดเจตคติเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 50 คะแนน เกณฑ์ประสิทธิผลของหลักสูตร ด้านเจตคติ มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 และ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของผู้เข้าอบรม การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวัดสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้เข้าอบรมตามหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การทดสอบสมรรถนะด้านทักษะการเขียนรายงานการประเมินตนเองในระหว่างการอบรม และทักษะการเขียนรายงานการประเมินตนเอง ฉบับสมบูรณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) การทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัย พบว่า ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 497 คนผ่านแบบสอบถามออนไลน์ ครอบคลุมสมรรถนะ 12 ด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ความต้องการจำเป็นเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (PNImodified = 0.75) โดยเฉพาะด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (PNImodified = 0.78) รองลงมาคือการทำตามแผนปฏิบัติการ (PNImodified = 0.76) ส่วนด้านการตระหนักรู้เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในมีความจำเป็นน้อยที่สุด (PNImodified = 0.66) แต่ยังคงมีความจำเป็นต้องส่งเสริม

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัย พบว่า ได้สร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยจัดทำโครงสร้างหลักสูตรจากข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก เช่น หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย เนื้อหา โครงสร้าง และการวัดผล เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยหลักสูตรฝึกอบรม แบบทดสอบวัดความรู้ แบบประเมินทักษะการเขียนรายงาน และแบบวัดเจตคติ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 7 คน และทดลองนำร่องกับครูจำนวน 20 คน เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุง โดยหลักสูตรมีแผนการอบรม 12 หน่วย ตั้งแต่พื้นฐานแนวคิด PDCA ไปจนถึงการเขียนรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษา.

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการวิจัยพบว่า ได้ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้กับครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 30 คน โดยผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะด้านความรู้มีคะแนนเฉลี่ย 86.17 คะแนน (ร้อยละ 96.67 สูงกว่าร้อยละ 80 ตามเกณฑ์) สมรรถนะด้านทักษะการเขียนรายงานมีคะแนนเฉลี่ย 90.93 คะแนน (ร้อยละ 100 สูงกว่าร้อยละ 75) และสมรรถนะด้านเจตคติมีคะแนนเฉลี่ย 87.07 คะแนน (ร้อยละ 100 สูงกว่าร้อยละ 70) แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรสามารถส่งเสริมสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพในทั้ง 3 ด้าน

อภิปรายผล

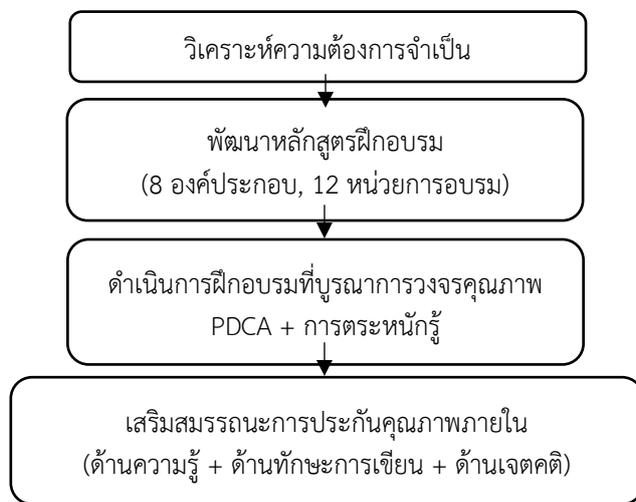
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ครอบคลุมทั้ง 12 ด้านที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐาน การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการตระหนักรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคาดหวังสูงต่อบทบาทของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง (เอกสารสนับสนุน: พิระนุช ศิริสาคร, 2562; กาญต์พิชชา ตะปิง, 2564; พจรัตน์ คุณทวีลาภผล, 2559)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 8 ด้าน และแผนการอบรม 12 หน่วยตรงตามเกณฑ์คุณภาพ ทั้งนี้เป็นผลจากการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบตามแนวคิดของ Dessler (1988), Saylor และ Alexander (1974) และ Taba (1962) สอดคล้องกับผลการวิจัยของวีรภัทร ไม้ไหว (2560) ที่ชี้ว่าหลักสูตรที่พัฒนาด้วยกระบวนการเป็นระบบสามารถเสริมสร้างสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพในทุกด้าน โดยครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (คะแนนเฉลี่ยหลังอบรมร้อยละ 86.15) มีทักษะการเขียนรายงานประเมินตนเองที่มีคุณภาพระดับดีมาก และมีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพภายใน ทั้งนี้เกิดจากการออกแบบหลักสูตรที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เทคนิคการเรียนรู้ที่เหมาะสม และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณพร รุจิพงษ์กุล (2566) ไพญาดา สังข์ทอง (2558) วนิดา เขจรักษ์ (2562) สุพรรณิการ์ สุทธหลวง (2565) และณัฐฉิ นิมมา (2566)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสมรรถนะเชิงระบบ โดยพบว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ เป็นจุดตั้งต้นที่สำคัญในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่ตอบสนองตรงกับสภาพจริงของการทำงาน การพัฒนาหลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้งด้านเนื้อหา กิจกรรมฝึกปฏิบัติ การประเมินผล และการเสริมสร้างเจตคติ สามารถนำไปสู่การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบูรณาการวงจร PDCA เข้ากับกระบวนการเรียนรู้และการเสริมสร้างการตระหนักรู้ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ที่จำเป็นต่อการประกันคุณภาพภายใน ด้านทักษะการปฏิบัติงานจริง เช่น การเขียนรายงานการประเมินตนเอง และด้านเจตคติที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง องค์ความรู้ดังกล่าวสามารถถ่ายทอดได้ผ่านผังมโนทัศน์ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะครูศูนย์เด็กเล็กด้วยแนวคิด PDCA และการตระหนักรู้

สรุป

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) กับการตระหนักรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินการวิจัยในลักษณะวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) แบ่งกระบวนการออกเป็นสามระยะ ได้แก่ การศึกษาความต้องการจำเป็น การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และการทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรในภาคปฏิบัติจริง

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นดำเนินการโดยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความ

ต้องการพัฒนาไปสู่ระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา และการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ การวิเคราะห์ข้อมูลสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสมรรถนะของครู เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 2 คือการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีโครงสร้างองค์ประกอบ 8 ด้าน ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาการฝึกอบรม โครงสร้างหลักสูตร สื่อการอบรม กระบวนการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล และแผนการฝึกอบรมแต่ละหน่วย รวมทั้งออกแบบหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น 12 หน่วย ที่เน้นการบูรณาการแนวคิดวงจร PDCA และการสร้างการตระหนักรู้ เพื่อเสริมสร้างทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูให้ครบถ้วน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอ้างอิงแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การศึกษาความต้องการจำเป็น การกำหนดวัตถุประสงค์ การออกแบบเนื้อหา การเลือกเทคนิคการฝึกอบรม การจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งกระบวนการและผลลัพธ์

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่างครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าหลังการอบรม ครูมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทักษะการเขียนรายงานการประเมินตนเองมีพัฒนาการที่ชัดเจน โดยสามารถจัดทำรายงานได้ครบถ้วนและมีคุณภาพในระดับดีมาก นอกจากนี้ เจตคติของครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในก็พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น โดยครูมีความตระหนักและเห็นคุณค่าในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมีความยินดีในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ

บทความวิจัยนี้จึงได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการเสริมสร้างการตระหนักรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถเสริมสร้างสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเป็นรูปธรรม และส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยมีความต่อเนื่องและยั่งยืน สามารถนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูในระดับปฐมวัยในบริบทอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้สามารถเสริมสร้างสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมกระบวนการสำคัญ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การประเมินและตรวจสอบคุณภาพ การติดตามผล และการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของวงจร PDCA และการสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายใน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าว กองการศึกษาในเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการจัดอบรมตามหลักสูตร พร้อมทั้งสำรวจความต้องการจำเป็นของครูแต่ละพื้นที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมการเตรียมความพร้อมของครูก่อนการเข้าอบรม และสถาบันพัฒนาครูควรบูรณาการหลักสูตรในการฝึกอบรมวิทยากรต้นแบบเพื่อการขยายผลอย่างยั่งยืน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีเนื้อหาครอบคลุมสมรรถนะสำคัญ 12 ด้าน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดอบรมแบบเลือกสมรรถนะตามความต้องการเฉพาะกลุ่มได้อย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ สำนักงานส่งเสริมการ

ปกครองท้องถิ่น (สอ.) และกองการศึกษาในระดับท้องถิ่นควรใช้หลักสูตรนี้ในการพัฒนาศักยภาพครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งประเมินความต้องการจำเป็นเฉพาะด้าน เพื่อนำไปสู่การจัดอบรมที่ตรงกับบริบทพื้นที่ และควรกำหนดแผนพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างยั่งยืน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับหลักสูตรพัฒนาครูในด้านอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะกระบวนการวางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบ และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) ควรส่งเสริมการขยายผลการใช้หลักสูตรนี้สู่โครงการพัฒนาครูในระดับประเทศ กองการศึกษาในท้องถิ่นควรประยุกต์ใช้กับโครงการอบรมที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และสถาบันพัฒนาครูควรนำแนวคิดการบูรณาการ PDCA และการตระหนักรู้ไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA กับการตระหนักรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สำคัญ คือ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีเนื้อหาครอบคลุมสมรรถนะที่จำเป็นต่อกระบวนการประกันคุณภาพภายใน สามารถส่งเสริมความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เข้ารับการอบรม โดยควรให้ความสำคัญกับการจัดระดับเนื้อหาตามความสามารถ และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เช่น การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นการเสริมสร้างสมรรถนะเฉพาะด้านของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละระดับ เช่น ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง เพื่อให้การฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียน และเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมสุขภาพจิต. (2541). หลักการสอนทักษะชีวิต. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กานต์พิชชา ต๊ะปิง. (2564). แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ณัฐฉา ฉิมมา. (2566). การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ในศตวรรษที่ 21. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด. (2565). เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2)
- ประภาวรินทร์ รัชชประภาพรกุล. (2563). โปรแกรมกิจกรรมโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนที่มีต่อความตระหนักรู้และการปฏิบัติเพื่อป้องกันฝุ่น PM 2.5 ของนักเรียนประถมศึกษา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ. 14 (3), 213.
- พจรัตน์ คุณทวีลาภผล. (2559). จิตวิทยาการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พีระนุช ศิริสาคร. (2562). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ไพญาดา สังข์ทอง. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา* [ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไม่ไหว, วิรัชทร. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต, สาขาการจัดการการศึกษา, วิทยาลัยครูศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต].
- ยอดแก้ว แก้วมิ่งสา. (2557). *การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาตามแนวคิดของแคทวอลเพื่อสร้างเสริมความตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนประถมศึกษา*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วนิดา เขจรักษ์. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู โดยใช้การบูรณาการภาษาอังกฤษกับวิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น* [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วรรณพร รุจิพงษ์กุล. (2566). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารสำหรับผู้นำยุคใหม่.กองบริหารและจัดการทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานอธิการบดี*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วรรณภา ใหญ่มาก และคณะ. (2561). *การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้านการประคุณภาพการศึกษาภายในด้วยวงจรคุณภาพ PDCA ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ*. กองทุนส่งเสริมงานวิจัย.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี*. 113 กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุปราณี พรหมดีสาร. (2559). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของผู้อำนวยการกองการศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]
- สุพรรณิการ์ สุทธหลวง. (2565). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง สำหรับครูประถมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- Dessler, G. (1988). *Human resource management*. Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2004). *Curriculum : Foundations, principles, Rinehart and Winston*. Inc. issue (4th ed.) Allyn and Bacon.
- Sahatorn Petvirojchai. (2021). *Manager of HREX.asia who works in media platforms for a long time. Interested in Global Culture, Marketing, and Self Development*.
- Saylor, J. G., & Alexander, W. M. (1974). *Curriculum planning for better teaching and learning* (4th ed.). Holt, Rinehart and Winston.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. Harcourt, Brace & World.
- Tyler, Ralph w. (1971). *Basic principle of Curriculum and Instruction*. Chigago : The University of Chigago Press.